

Klima- og miljødepartementet
Pb. 8013 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref: 118563-124

Oslo, 2. desember 2014

ULVEFORVALTNING – INNSPILL FRA UTMARKSKOMMUNENES SAMMENSLUTNING (USS)

Det vises til invitasjon til innspill til Klima- og miljødepartementet i forbindelse med at regjeringen skal legge frem sak for Stortinget om ulvesonen og bestandsmål for ulv. Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS) takker for invitasjonen, og vil med dette komme med våre innspill. Saken er behandlet i landsstyret.

Det vises også til USS sine innspill til ulvesoneutvalgets rapport, i brev av 13. januar 2013 og høringsuttalelse 1. oktober 2013.

1 OM ULVSONE

Mange lokalsamfunn opplever vedvarende rovviltforekomst som en belastning. Det er stort fokus på beitekonflikter i rovviltforvaltningen, men innenfor ulvesonen er det andre konflikter som er vel så fremtredende, som angrep på hund, tap jaktressurser og frykt for ulv nær bebygde områder. Dagens ulvesoneforvaltning har ikke oppnådd tilstrekkelig aksept og legitimitet i de berørte lokalsamfunn. Det må være et mål for en revurdert og fremtidig ulveforvaltning at en større aksept og legitimitet oppnås.

USS har ikke tatt stilling til om ulv bør forvaltes i en egen forvaltningssone. Det er gode argumenter både for og mot en slik soneforvaltning, og våre medlemskommuner har ulike syn på dette.

Dersom ulvesonen skal videreføres, mener USS det er best å videreføre dagens sone (med de mindre justeringer som er foreslått av ulvesoneutvalgets flertall). USS ønsker ingen utvidelse av ulvesonen, da dette vil øke beitedyrskonfliktene i sørsamiske tamreinområder og prioriterte beiteområder for sau. Det er nødvendig å gjennomføre effektive tiltak som bidrar til at belastningen innenfor sonen reduseres og kompenseres, samtidig som forutsigbarheten utenfor sonen økes gjennom en klart differensiert forvaltning av ulv i tråd med rovviltforliket og formålet med en ulvesone.

2 BESTANDSMÅL FOR ULV

2.1 Ynglinger, familiegrupper eller individer

Et spørsmål er om bestandsmålet skal telles i form av antall ynglinger, familiegrupper eller individer. Individtelling regnes som svært vanskelig, og er neppe ønskelig for ulvebestanden.

Utfordringen med dagens ynglingsbaserte mål er at årets ynglinger ofte dokumenteres sent. Det er enklere å konstatere tilhold av familiegruppe enn å garantere yngling det enkelte år. Det legges til grunn at ynglinger eller familiegrupper i stor grad vil være sammenfallende.

USS synes derfor det fremstår mer hensiktsmessig å knytte bestandsmålet til familiegrupper.

2.2 Grenseoverskridende familiegrupper på medregnes i bestandsmålet

Den norske ulvebestanden er del av den skandinaviske (og europeiske) bestanden, hvor den norske delen vil være i den geografiske yttersonen av en større, grenseoverskridende bestand som ikke forholder seg til landegrenser. Det sentrale for arten er at landene samlet sett har en forvaltning som gjør at bestanden holdes på et forsvarlig nivå.

USS mener bestandsmålet om tre ynglinger, eventuelt familiegrupper, bør ligge fast. Det er unaturlig med dagens krav om at det bare er helnorske ynglinger som tas i betraktning. Det gjør at bestandsmålet slik det vurderes i dag ikke gjenspeiler den reelle forekomst av ynglende ulv i Norge, da flere grenseoverskridende familiegrupper også har tilhold på norsk side. Dagens ordning bidrar til å svekke legitimiteten til ulveforvaltningen, og det er på høy tid å medregne også de delvis norske som del av den faktiske bestanden i Norge. Det er naturlig å vurdere de grenseoverskridende ynglingene/familiegruppene med en faktor på 0,5.

Dersom grenserevirene medregnes i et bestandsmål som tilsvarer dagens nivå, vil dette medføre at den faktiske forekomsten av ulv innenfor sonen vil bli noe redusert, og i større grad gjenspeile det antall som er satt i bestandsmålet. Noe lavere tetthet av ulv innenfor sonen vil bidra til å redusere byrden og konfliktnivået innenfor sonen.

2.3 Bestandsregistrering

Det er avgjørende for en vellykket og tillitsvekkende forvaltning at bestandsregistreringene i større grad fanger opp de observasjoner som rapporteres til miljømyndighetene. Det har over flere år blitt meldt inn lokale observasjoner som ikke blir fulgt opp og rapportert videre av lokale SNO, noe som særlig innenfor sonen har bidratt til lav tillitt til de offisielle bestandsregistreringene som ligger til grunn for rovviltforvaltningen.

3 STERKERE DIFFERENSIERT FORVALTNING

En ulempe med soneforvaltningen er at den ikke er i henhold til ulvens naturlige atferd og biologi, og ulven vil trekke ut av sonen. Dette er umulig å unngå, og må avbøtes med en tydelig praktisering av prinsippet om en differensiert forvaltning.

Erfaringene med ulvesonen er at det ikke er tilstrekkelig forutsigbarhet *utenfor* sonen. Både i 2012 og 2013 ble dette synliggjort med store tap av beitedyr langt utenfor ulvesonens område, f.eks i Oppland, Sør-Trøndelag, Telemark og Agderfylkene. I 2014 har situasjonen vært mindre dramatisk, med lavere rovvilttap generelt (men med store lokale variasjoner).

Miljøministerens brev av 28. april 2014 understreket behovet for en tydeligere soneforvaltning, og hennes brev av 9. juli i år om skadepotensial slår videre fast at det skal være lav terskel for felling av rovdyr i prioriterte beiteområder.

Lavere tap kan være indikasjon på at det har vært praktisert en tydeligere differensiering i tråd med regjeringens signaler. Samtidig må det nok erkjennes at årlige variasjoner til en viss grad også må tilskrives utslag av tilfeldige omstendigheter.

Det er derfor fortsatt viktig å vurdere tiltak for å sikre forutsigbarhet i prioriterte beiteområder og tamreinområder over år, selv om noen variasjoner må påregnes. Rovviltforliket sier at det ikke skal være rovdyr som utgjør skadepotensial i prioriterte beiteområder og kalvingsområder for tamrein. Enhver ulv som befinner seg i et prioritert beiteområde *i beitesesongen* eller i et kalvingsområde i kalvingstiden vil utgjøre et skadepotensial.

USS vil derfor be regjeringen vurdere forslaget fra et enstemmig ulvesoneutvalg om at det bør praktiseres *fellingstillatelse uten søknad* på ulv i prioriterte beiteområder utenfor ulvesonen i beitesesongen for bufe, og hele året innenfor områder for samisk tamreindrift. Dette vil være treffsikkert tiltak for å avverge skade på beitedyr. Videre bør det være lav terskel for forebyggende skadefelling av streifende ulv utenfor ulvesonen på vårsnø, da det ofte viser seg vanskelig å felle skadegjørende ulv på barmark.

4 LISENSJAKT INNENFOR SONEN

Rovviltpolitikken har som mål at uttak av rovdyr i størst mulig grad skal alminneliggjøres i tråd med den øvrige viltforvaltningen. Lisensfelling og kvotejakt skal være hovedvirkemiddel for å regulere utbredelsen og størrelsen på rovdyrbestandene. USS er enig i dette.

USS mener det vil bidra til å redusere konfliktnivået dersom det legges til rette for mer lisensjakt som normal bestandsregulering av ulv også innenfor ulvesonen. Bestandsmålet er nådd innenfor ulvesonen flere år på rad, og slik regulert jakt innenfor sonen vil ikke påvirke ulvestammen på en slik måte at bestandsmålet ikke oppnås. Familiegruppene som skal oppfylle det vedtatte bestandsmålet og eventuelt særlig verdifulle individer kan vurderes unntatt lisensfelling.

5 ØKONOMISK KOMPENSASJON TIL BERØRTE LOKALSAMFUNN

En utfordring med dagens ulvesone er at det er stor forekomst av ulv innenfor et relativt lite område som utgjør ulvesonen. En videreføring av ulvesoneforvaltningen må innebære at ulempene innenfor sonen i størst mulig grad reduseres og kompenseres. For det tilfelle at belastningen ikke kan reduseres i tilstrekkelig grad på annen måte, bør det benyttes økonomisk kompensasjon.

Mange opplever at høy ulvetetthet i deres nærmiljø påvirker livsstil og naturbruk, samt fører til redusert livskvalitet. De berørte lokalsamfunn føler at de bærer en stor byrde på vegne av storsamfunnet, men uten å møte tilstrekkelig aksept og forståelse for dette.

USS er derfor positiv til ulvesoneutvalgets forslag om en økonomisk kompensasjonsordning til kommunene. Etablering av ulverevir i et område vil berøre hele lokalsamfunnet, og ikke bare de berørte grunneiere eller næringsutøvere. Det er derfor riktig at deler av kompensasjonen kommer

det lokale fellesskapet til gode også gjennom en kompensasjon til kommunene. Samtidig mener USS at grunneiere og næringer som er direkte berørt i større grad må kompenseres for sine tap.

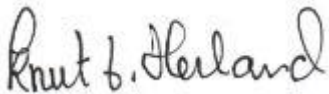
Kompensasjon i form av fond o.l. til kommuner har i flere sammenhenger blitt foreslått og benyttet som et virkemiddel for oppfyllelse av statlig naturvernpolitikk.

I NOU 2004:28 (naturmangfoldmeldingen) ble tanken om kommunale næringsfond ved etablering av verneområder luftet. Ideen har vært at næringsfond kan kompensere ulemper ved å stimulere til annen næringsvirksomhet i kommuner hvor vernevedtak vanskeliggjør den igangværende næringsvirksomhet. Selv om dette forslaget ikke er fulgt opp gjennom en lovfestet ordning, er det i forbindelse med flere vernevedtak de senere år blitt innvilget næringsfond til berørte kommuner: Vern av Trillemarka-Rollagsfjell i 2008, vern i Naustdal/Gjengedal i 2009, vern på Smøla i 2009 og vern av Vefsnavassdraget i 2009 er eksempler på at staten har innvilget næringsfond til kommunene i forbindelse med vernevedtak.

Slike økonomiske kompensasjonsordninger bør vurderes når oppfyllelsen av nasjonale miljømål som innebærer at enkelte lokalsamfunn må bære særlige ulemper. Dette saksforholdet innebærer en skjev og kontroversiell byrdefordeling, og departementet bør derfor vurdere en slik ordning ulvesoneutvalget foreslår i denne saken.

Med vennlig hilsen

Utmarkskommunenes Sammenslutning

Knut Herland
leder